

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چگونه معماری را بفهمیم؟

www.ketab.ir

سپیده ملایری

مسعود ناری قمی

چگونه معماری را بفهمیم؟

مولفین: سپیده ملایری- مسعود ناری قمی

ناشر : انتشارات اول و آخر

چاپ اول : ۱۴۰۰

شمارگان : ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۳۹۸۰۰ تومان

انتشارات اول و آخر

«عضو انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی»

© حق چاپ محفوظ است. ISBN ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۰۸-۶۴-۳

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه‌ی ناشر به هر شکل اعم از نشر یا پخش عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

نشانی: تهران، میدان انقلاب، کوچه جنتی(مترو)، بن بست

فرسار، پلاک ۳، واحد ۱

تلفن: ۶۶۱۲۷۰۸۳-۶۶۱۲۷۲۶۶

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی:

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

رده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

ملایری، سپیده، ۱۳۵۹ -

چگونه معماری را بفهمیم/ سپیده ملایری، مسعود ناری قمی.

تهران : انتشارات اول و آخر، ۱۴۰۰.

۸۸ ص.: مصور: ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.

۳-۶۴-۶۵۰۸-۶۲۲-۹۷۸:۳۹۸۰۰۰ ریال

فیپا

معماری -- راهنمای آموزشی

Architecture -- Study and teaching

معماری -- ایران -- راهنمای آموزشی

Architecture -- Iran -- Study and teaching

معماری و جامعه -- ایران

Architecture and society -- Iran

معماری -- ایران -- طراحی -- جنبه‌های زیست‌محیطی

Architectural design -- Environmental aspects -- Iran

ناری قمی، مسعود، ۱۳۵۸ -

NA۳۰۰

۷۲۰/۷۱۱

۸۴۵۲۲۶۷

مقدمه نگارنده

تهیه کتاب آموزش مفاهیم پایه معماری برای نوجوانان و تعلیم عملی آن در شهر دامغان

از میان رویکردهای آموزش معماری به عموم به صورت مستقیم نظیر شارت‌ها یا کارگاه‌های آموزش مردمی و تولیدات رسانه‌ای و نیز رویکردهای غیرمستقیم مانند تغییر محتوای بخشی از کتب درسی، براساس تجارب آموزشی نگارنده از کار با نوجوانان در زمینه معماری، به نظر رسید که تمرکز بر یک آموزش کوتاه مدت مبتنی بر منبع مشخص می‌تواند مایه‌ی اولیه‌ی بهتری برای درک بایسته‌های آموزش معماری به نوجوانان ایرانی به دست بدهد. تلاش‌های قبلی نگارنده در تحلیل محتوای کتاب‌های درسی عمومی در ادامه پژوهش دکتر حجت، آقالطیفی و برگزاری کارگاه عمومی تحلیل نماهای معماری دستمایه‌ی اولیه‌ی تولید این منبع آموزشی بود؛ اما برای این که ورود به این تدوین، مطمئن تر و با تکیه بر تجربیات موفق باشد، سعی شد الگوی اولیه‌ی این کتاب راهنمای معماری برای نوجوانان، از یک نمونه کار شده، برگرفته شود و تجربیات نگارنده، دستمایه‌ی جرح و تعدیلات اولیه در این نمونه الگویی قرار داده شود تا یک نمونه کتاب راهنمای ابتدایی معماری منطبق با محیط بومی و فرهنگی ایران، ایجاد شود. سپس این کتاب تدوین شده، برای اساتید معماری که در حیطه‌ی آموزش معماری فعال تر بودند و حاضر به بررسی این نمونه شدند، به همراه یک پرسشنامه، ارسال و نظرات ایشان اخذ گردید و در این کتاب اعمال شد. سپس کتابچه‌ی نهایی شده در

سرمایه‌گذاران اصلی و به گردش‌اندازندگان جریان اقتصادی معماری، هر روز بیشتر بر طبل جریان مدهای بی‌ارزش می‌کوبند.

خروج از این بحران، تنها با تلاشی با صداقت و هدفی متعالی ممکن است؛ نوشتاری که پیش روی شماست، گامی است برای اصلاح یک قطب چنین فضای درهم‌پیچیده‌ای. این قطب کار، مربوط است به «مخاطب معماری»؛ یعنی آن کسی که معماری برای او ساخته می‌شود و اوست که فهم و قضاوتش در مورد معماری باید مورد توجه قرار بگیرد. اگرچه فضای موجود میان معماران - چه در ایران و چه کشورهای غربی - چندان ارزشی برای کاربر نهایی معماری - جز در عرصه حرف و تئوری، قایل نیست.

در میان مثلث آشفته‌کننده معماری یعنی سودجویی و قورطلبی کارفرما، خودنمایی معماران و کوتاه‌بینی کاربران و مخاطبان معماری، این نوشتار، تلاش برای بهسازی عامل سوم را هدف گرفته است. در فضای جهانی از دوران جنگ جهانی دوم به این سو، تلاش برای ایجاد مفاهیم بین مخاطبان و معماران و به اشتراک‌گذاری ارزش‌های جامعه معماری با مردم، یکی از مسایل مطرح در جامعه معماری بوده است که من در نوشتارهای قبلی، بارها به آن پرداخته‌ام؛ هدف از این امر، لزوماً بهبود فضای فرهنگی معماری نبوده است، بلکه عمدتاً مسأله قهر کردن مخاطبان با معماران و گفتمان آنان، مورد نظر بوده است؛ اما در میان برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران نیز اهدافی همچون احیای همبستگی ملی یا فرهنگی خودی و یا

حتی تغییرات هدفمند اجتماعی، نیز سبب شده است که به همگانی کردن مسایل معماری اهتمام داشته باشند. بنابراین بستر موجود برای چنین نوشتاری با اهدافی متفاوت، از قبل وجود داشته است؛ برخی تلاش‌ها در جهت سهیم کردن مردم در تصمیمات معماری بوده است تا آنان، از نظر احساسی یا روانی، پیوند بیشتری با این فضا احساس کنند و برخی دیگر، در جهت تعلیم دادن معماری به مردم و آشنا کردن مردم با مفاهیم یا ارزش‌های مورد نظر سیاست‌گذاران فرهنگی با معماری بوده است. طیف نخست که معماری مشارکتی نام گرفته است به نوعی فهم عرفی را اصالت می‌دهد و کمبودهای فرهنگی متعالی در عرف جامعه را نهادینه می‌کند؛ اما رویکرد دوم، «می‌تواند» تأثیر فرهنگ‌سازانه بهتری داشته باشد. کتاب حاضر با چنین رویکردی با هدف تربیت مخاطبان فرهیخته‌تر و مطالبه‌گر فرهنگی، تدوین شده است.

مدرسه جایی است که فرهنگ عمومی را برای کودکان و نوجوانان نهادینه می‌کند و معماری به عنوان بخش مهمی از فرهنگ عمومی، در این عرصه، مغفول مانده است. تلاش خانم دکتر ملایری در سالیان تدریس و در جریان رساله دکتری ایشان که به پیشنهاد من در این عرصه تعریف شد، در راستای کمک به بهسازی فضای فرهنگی مطالبه از معماران و نیز کارفرمایان (سرمایه‌گذاران) عرصه معماری است؛ بنا بر این است که مردم، از معماران و سرمایه‌گذاران، کار درست را بخواهند و به کمتر از آن راضی نشوند؛ اگر این رویکرد در نوجوانی در مردم شیوع یابد، ثبات و دوام آن بیشتر خواهد بود؛ آزمون و خطاها و تلاش‌های

علمی صورت گرفته برای رسیدن به نسخه نهایی این کتاب، آن را واجد ارزش تر کرده است و تجارب واقعی انجام شده با این کتاب و نیز نظرات کارشناسان این عرصه، برگزیده این کتاب - در عین خلاصه و قابل فهم بودن - افزوده است. امیدوارم این تلاش بتواند فضا را برای ارتقای فهم عمومی و مطالبه عمومی از معماری بازتر کند و مثلث آشفته ساز معماری، به تدریج کمرنگ تر و کم اثرتر شود. این هدف، چیزی است که سال های گذشته همه تلاش های تحقیقی و آموزشی من در آن جهت پیش رفته است و به ثمر رسیدن آن آرزوی قلبی من است.

دکتر مسعود ناری قمی

بهار ۱۴۰۰

www.ketab.ir